

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și administrațiunea :
Brașov, piața mare Nr. 22. „Gazeta“ iese
Mercuria, Vinerea și Dumineca.

Prețul abonamentului :
Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe
trei luni 2 fl. 50 cr. Teri esterne pe șase
luni 14 fr., pe un an 28 franci.

Anul XLVII.

Să prenumera :

la poștele c. și r. și pe la dd. corespondenți.

Anunțurile :

una serie garmondă 6 cr. și timbru de 30
cr. v. a. pentru fiecare publicare. — Scri-
sori nefracate nu se primesc. — Manu-
scripte nu se retrămit.

Nr. 34.

Mercuri 21 Martiu (2 April)

1884.

Nou abonamentu la

„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1 April st. v. se începe un nou abo-
namentu, la care invităm pe onorații abonați,
amici și sprijinitori ai foiei noastre. Ne rugăm să ni
se arate adresele exacte precum și ultima poștă.

**Domnii noi abonați, și cari n'au achi-
tat costul abonamentului sunt rugați a
ne trimite banii seu directu prin man-
datu postal, seu prin Domnii, la cari au
subscriș abonamentulu.**

Prețulu abonamentului, ce se pôte trãmite mai
ușor prin mandate postale, este :

pentru Austro-Ungaria cu posta : pe trei luni
2 fl. 50 cr., pe șase luni 5 fl.; pe un an 10 fl.

pentru România și alte țeri esterne : pe trei luni
7 franci, pe șase luni 14 franci, pe un an 28 franci.

Scrisorile sunt a se adresă la Redacțiunea
„Gazetei Transilvaniei“ în Brașov.

Tăcerea Blașului.

Brașov 21 Martiu v. 1884.

Este un șir lungu de ani de cându nu se
mai aude nimic despre Blașiu și despre fap-
tele omenilor, cari compun societatea cultă
din Blașiu. In unele momente ni se pare că
acestu orașel istoric s'a prefăcut într'o mă-
năstire încungiurată de juru împrejur cu ziduri
înalte, ca trecătorii se nu pôtă observă nimic
din ceea ce se petrece în întrulu ei, și locui-
torii ei se n'aibă nici o legătură cu lumea din
afară. Cu lunile nu mai auzim nimic, nu mai
căpătam nici o scire dela Blașiu și decă din
cându în cându se retăcesce câte o corespon-
dență de acolo prin diarele noastre, ea conține
de ordinaru numai împărtășiri de-o importanță
cu totul secundară. Din cându în cându mai
sosesc și câte o scire laconică, că se adună
earăși vr'unu sinodul episcopescu der nu se spune
pentru ce scopu și, decă sinodulu s'a ținut, nu
afăm cu anii ce s'a petrecut întrinsulu. C'unu
cuvântu totu ce se întemplă seu nu se întemplă
în Blașiu remâne acoperit cu vëlulu secretului.

Românulu dice despre omulu care, lipsitu
fiindu de ambițiuni personale și de orgoliu,
muncesc în liniște și are în vedere numai ținta,
la care voiesce se ajungă, că elu : tace și face.
Era naturalu ca lumea română, dedată a vedé
pe Blașienii în fruntea mișcărilor naționale,
vedëndu atitudinea lor cu totul rezervata se
se mângăie cu credința că ei tac și fac. Tre-
cură inse ani la mijlocu și nu veduram nici
unu rezultat seu forte puține și neînsemnate
rezultate positive ale lucrării Blașului, der
veduram cu atât mai multe pierderi și umi-
liri. Atunci frumosele noastre speranțe făcură
locu celor mai seriose îngrijiri și tăcerea Bla-
șului începă a ni se arată într'o lumină primej-
diôsă.

Temerile și îngrijirile noastre și-au ajunsu
culmea lor, cându amu trebuit se ne convin-
gem, că dușmanii neamului nostru se bucură
de tăcerea Blașului și voiesc se-o exploateze
în favoarea politice și a planurilor lor meschine.

Intr'aceea sosi unu momentu, în care se
părea că Blașienii se reculeg. Ei ținură o
adunare în primavăra trecută protestând în
contra proiectului de lege privitoru la maghia-
risarea scôlelor secundare. Inse după această
mică mișcare a urmatu o reacțiune cumplită.
Proiectulu de lege se desbate și se primesce
fără ca P. S. S'a Metropolitulu se-și fi redicatu
glasulu în publicu contra lui. Nu multu după
votarea legii asupra se întemplă casulu cu
stégulu de pe pétra din Câmpulu Libertății.

Tôta afacerea acesta se putea dice, că era
unu lucru copilărescu, ce nu cădea în sfera de
responsabilitate a direcțiunei scolare. Ministrulu de
instrucțiune face dintr'insa o afacere de stat,
trãmite la Blașiu unu comisar, care calcă drep-
tulu de inspectiune al capului bisericeii, cerce-
tăză, terorisează corpulu profesoralu, pe toti sco-
larii precum și pe teologii din seminaru, opresce
de a li se estradă testimoniele și plécă în-
furiatu cu amenințarea, că încă o se se în-
chidă scôlele. Ce face Prea Sântia S'a Me-
tropolitulu sub ochii căruia s'au petrecut
tôte aceste? Tace. — Noi celu puțin n'am
auzitu nimic despre ceea ce ar fi facutu seu
ar fi trebuit ce facă, der scim atătu, că, cu
scirea Escelenței Sale negreșitu, a fost elimi-
natu unu gimnastu din Blașiu din tôte scôlele sta-
tului, ear unu teologu a fost uditu din semi-
naru pentru că a cântatu la 3 (15) Maiu unu
cântecu naționalu românescu.

Ministrulu și comisarulu seu li-a plăcutu a
declară, că după opinia d-lor Blașulu este unu
cuibu de „daco-romaniști“ și acolo s'ar cresce
inimici de ai statului. Escelența Sa Metropolitulu
tace și iea ad notam această declarațiune, întro-
ducëndu unu regim și mai strictu în Blașiu și
învoindu-se la aceea, ca se se schimbe direc-
țiunea gimnasiului fără nici o causă fundată.

Intr'aceea se începe și acțiunea omenilor
frățietății. Foile ministeriale strigă în gura
mare, că numai cei din compania Roman-Gall
sunt patrioți, ear toti ceilalți Români, cari pre-
tind drepturi naționale sunt nisce „daco-romani-
periculoși statului. Ce se întemplă? La adu-
narea consorțiului „patrioților“ recunoscuți
și sprijiniți de presa ministerială se presentă
și doi „Blașieni“, cari prin pozițiunea lor sta
în contactu de aprôpe cu Metropolitulu. Acesti
doi luciferi retăcitori declară în conferința d-lui
Gall, că ei, „Blașienii“, au voit se dé o dovadă
că nu sunt „Daco-Romani“, ci sunt patrioți
buni ca și ceilalți și că de aceea s'au prezentat.

Acuma deodată străbate o rază de lumină
prin întunerecul tăcerii Blașului și începem
se cunoșcemu bôla de care suferă. Este, ca se-o
spunem francu, frica de amenințările celor
dela putere, dôna frică, fia terorismulu un-
gurescu, care bântuie de șese-spre-șee ani so-
cietatea acestui orașel, care din vechime a
fostu în fruntea mișcărilor culturale și naționale
românesci.

Intrebăm după tôte aceste : ce crede Prea
Sântia Sa Metropolitulu și ce cred consiliarii
lui, că mai trebuie se facă pentru ca se dove-
descă d-lor Tisza-Trefort că Blașienii nu sunt
„daco-romani“? Până unde se mērgă conce-
siunile ce se fac spre a delatură acele bănuieli?
Nu vedu conducătorii Blașului că pornind pe
acesta cărare ar puté dobândi unu rezultat
favorabilu numai după ce scôlele Blașului ar
fi pe deplin maghiarizate? Nu sēmtu ei că
șovinistii de ađi numai atunci ne declară de
patrioți decă ne desbrăcăm cu totul de indi-
vidualitatea noastră și de demnitatea noastră na-
țională?

A trece ađi de „Daco-român“ înaintea
șovinistilor unguri este o onóre pentru fiecare
Român, din causă că ei numesc astfelu pe
toti aceia, cari cer drepturi, prin cari se se
garanteze individualitatea națională a poporului
român, fără ca se se atingă nici câtu-și de
puțin temelile statului.

Nu înțelegem cum Blașulu se silescă a de-
părtă dela sine învinuirea șovinistă de daco-
romanistă și înca cu așa mari jertfe în paguba
intereselor și a prestigiului nostru național, cându
din contră ar trebui se-și țină de onóre, că este

clevetit ađi cu această numire, căci încă odată
o spunem, a fi Român zelos și de omenia
este ađi înaintea teroristilor sinonim cu a fi
„daco-român.“

In momentul acela, cându Blașulu ar puté
aduce în adevêru dovada înaintea puternicilor
de ađi, că nu este „daco-român“, nația română
ar trebui se îmbrace doliu și de pe pétra Li-
bertății ar trebui se fâlfaie unu stégu negru,
căci acesta ar însemnă, că Blașulu a renun-
țatu la drepturile naționale și tăcerea lui ar fi
atunci în adevêru o — tăcere de môrte.

Sibiu, 19/31 Martie 1884.

Onoratei Redacțiuni a „Gazetei Transilvaniei“ în
Brașov.

Onorată Redacțiune!

Mulțămind pentru comemorativulu, ce bine-
voiti a ni-lu face în articolulu de fondu alu „Ga-
zetei Transilvaniei“ Nr. 32 ddt. 16/28 l. c. în
privința alegerilor de delegați la viitorea con-
ferință generală a partidei noastre, avem onórea
a Vê încunoscință, că acele alegeri s'au inițiatu
prin apelulu nostru cu data 12/24 l. c. alăturatu
aică. *) Acestu apel s'a trimis în aceeași ăi**)
tutoror bărbăților nostri de încredere din tôte
comitatele, precum și la toti membrii conferinței
dela 1881, între cari și domnulu redactoru alu
„Gazetei Transilvaniei.“

Fără îndoie e mai scurtu, și din punctu
de vedere financiaru mai effin, decă delegații
se aleg deodată cu organizarea partidei. Comi-
tetulu subscriș a aflatu însu a lăsă acesta cu
totulu la aprecierea bărbăților de încredere,
cari voru scii mai bine judecă : încatu e con-
sultu, ca alegătorii vre unui cercu se se întrunescă
mai desu, seu mai rar.

Rugăm pe onor. Redacțiune, ca în intere-
sul adevêrului se binevoescă a aduce aceste
la cunoștința cetitorilor diarului seu.

Comitetulu electoralu permanentu alu partidei
naționale române.

A. Trombitașu
secret.

P. Cosma
pres.

Alegerea de delegați pentru conferința generală electorală viitoare.

Comitetulu electoralu permanentu din Sibiu
a adresatu cătră foștii delegați la conferința
din 1881 următorulu apelu :

Apropiindu-se timpul, în care partida națională
română va avé a se pronunță față de alegerile dietali
pentru periodulu viitoru, subscrișulu comitetu află,
că acesta va puté urmă și de astădată în modul celu
mai corect și mai legalu prin o conferință a aderenți-
lor partidei, compusă din reprezentanți aleși de cătră
cercurile electorale.

Pentru ca votulu conferinței se aibă necesaria
ponderositate în afară, și pentru ca conclusele ei se
fie de faptu espresiunea opiniunei publice a națiunei
române, e de lipsă ca tôte cercurile (col-giile) elec-
torali locuite de Român se fie reprezentate în con-
ferință.

Spre scopulu acesta avem onórea a Vê invita :
se binevoiti a îngriji, ca în fiecare cercu electoralu
din acelu comitat se se pună la cale și se se efec-

*) Ne pare bine, că de astădată gândirea noastră
s'a întălnit cu aceea a comitetulu cu privire la ale-
gerea delegaților pentru conferința viitoare, căci în
adevêru a doua ăi după aparițiunea nr-ului 32 alu
foiei noastre amu primitu apelulu celu publicam în
numerulu de ađi. — Red.

**) Acesta nu e tocmai exactu. Apelulu s'a spe-
datu la adresa noastră din Sibiu în 16/28 Martie și
noi l'am primitu abia Sâmbăta în 17(29) Martie la
amădă. — Red.

satisfacerea intereselor sociale locale. Vom apăra în energiă libertatea presei în totă întregimea ei în contra unelirii facțiunii dela putere și nu vom îngădui sub nici un pretestu vr'o măsură preventivă pentru delictele de cuvântu, de condei, nici vom primi, ca ele să fie vr'odată sustrate dela jurisdicțiunea juriului.

Nesocotirea principiilor economice de stat și jocul, ce s'a făcutu cu creditul nostru public, ne impune datoria d'a studii cu totă luarea aminte starea noastră economică și financiară, pentru a pute să ne ferim la timp de catastrofe. Sarcinile fiscale au ajunsu o povară nimicitoare pentru toate isvorele de producere ale țării, și trebuie să ne grăbim a ne opune cu hotărîre risipii banilor publici, și a introduce economii serioase și chibzuite în finance pentru a mărgini împrumuturile și creările de noi dări. Totodată ne vom sili prin toate mijlocele, ca să redăm viață agriculturii noastre decădende, protegîndu de o potrivă pe muncitor și pe cultivator, ne mai permițîndu, ca producătorii să fie considerați de astă-zi înainte ca „parte adversă“ în stat. Trebuie să luăm esemple dela marii noștri vecini, pentru a da agriculturii toate instrumentele de acțiune, ce-i lipsescu astăzi, și din punctul de vedere practic și științific, și din punctul de vedere alu creditului. Dér înainte de toate trebuie să se restatornicescă siguranța pentru toți prin comunele rurale, silindu-ne să stingem ura, ce se încercă de câțiva ani a se ațîta de susu între agricultura mică și agricultura mare, între burgesi și țărani, între muncă și capital, fiindu-că numai prin împăciuirea intereselor, prin reînfrățirea și armonizarea acestor mari factori ai activității naționale se pôte obține adevărata libertate și realiză prosperitatea publică și progresul economic alu României.

Vom cercă să rădicăm demnitatea, prestigiul și independința clerului, spre a redă bisericii române totă splendoria ei primitivă. Vom face să înceteze favoritismul și persecuțiunile sistematice, practicate adî în armată; căci armata trebuie să fie a țării, ér nu a diferitelor partide, ce se succed la guvern.

Vom face totu spre a asigură câtă mai în grabă prestigiul și independința magistraturii, pentru ca justiția să devină o a treia putere în stat în adevărata accepțiune a cuvîntului, scoțînd'o de sub influențele imorale, cari o corup și o degradă. Ér instrucțiunii publice în vomu dá totă sollicitudinea, dér mai alesu respîndirea, la care întregu poporul are dreptul mai nainte ori cărei binefaceri a progresului; și vomu îngriji ca învățămîntul primar obligator și gratuit să devină o realitate. În fine vomu să combatem din toate puterile noastre acea sistemă vinovată de cărmuire asupritore, cu care se tracteză de fracțiunea guvernamentală partea țării de peste Milcov, lovind'o în toate legitimele ei interese, sistemă care a mersu chiar la estremeitatea d'a refusă aplicarea legilor în vigóre, precum s'a întemplat cu cestiunea cererii de înființarea creditului funciar ruralu la Iași și cu cestiunea facultății de medicină.

În domeniul politicii esterne, fiindu că idealul nostru a fostu și este realizarea unei neutralități garantate, vomu avé pentru toate puterile aceiași diferență și aceleași simțimente amicale.

Victor Hugo publică următoarea scrisóre: **Brasilia a desființat sclăvia.** Éta scirea cea mare. Sclăvia însemnă, că omul înlocuesce pe animalu cu ómen. Inteligența, ce în această viață animalică mai pôte rămâné în om, este a stăpînului, dela a căruia voință și poftă depinde sclavul. De aici se nascu stări teribile. Brasilia a datu o lovitură decisivă sclăviei. Brasilia are un împărat, care e mai multu ca un împărat, este un om. Mergă numai așa înainte. Îlu felicităm și-lu onorăm. Înainte de a se sfîrși acestu vécú, sclăvia va disparé de pe fața pămîntului. Libertate, este o lege ómenescă. Constatăm situațiunea c'unu cuvîntu: Barbaria dá înapoi, ér civilizațiunea înainteză. **Victor Hugo.**

Marele poetu francesu ar trebui să vină la noi și să trăiescă aici numai câteva luni, dér nu la Pesta ca renumita diaristă Madame Adam, care a jucat Csardașu în salónele unguresci, ei prin țără între popor și suntem siguri că s'ar convinge, că sunt state, cari trecu de civilizate, unde robia a fostu dată afară pe o ușă ca să între érași pe altă ușă.

Conflictul dintre Pórta otomană și dintre patriarhatul grecescu s'a terminat. Ar fi fostu o mare minune, ca să triumfeze Pórta otomană asupra clerului bizantin fanariot, care a sciut ea să-și stórcă dela sultan în timpurile cele mai gloriose ale imperiului otomanu privilegiu,

cari nu le are nici unu cleru în Europa. Pórta, în urma stăruințelor și influințelor puterilor străine, a trebuit după multe frământări și sbuciumări să se abată dela planul s'eu, de a restringe privilegiile patriarhale. Veratul de instalațiune, care l'a datu pórta de astădată patriarhului ecumenicu din Constantinople, nu se deosebesce de veratele de mai înainte întru nimica. Credem, că patriarhul și sinodul precum și consiliul mirenesc se va mulțami cu rezolvarea cestiunii acesteia și érá se voru restituí relațiunile cele vechi dintre patriarhatul grecescu și Pórta otomană, care a fostu nenorocósă de a puté resolvá o cestiune atáta de delicată și de grea. Dér pe de altă parte a fostu pentru Pórta otomană o mare nenorocire, că nu s'a provocat din această cestiune o conflațiune prin amestecul unei puteri străine în afacerile interne ale Turciei. Din acestu conflictu popórele creștine supuse patriarhului n'au câștigat nimica, din contră jugul clerului grecescu asupra Românilor, Albanesilor și Bulgarilor devine totu mai apăsătoriu, pentru că silogurile grecesci, cari nu sunt de câtu numai nisele sucursale patriarhale, lucréză din toate puterile, ca să paralizese influințele scóloru românesci din Macedonia și din celelalte părți locuite de Români și lucréză pentru greșirea Românilor cu o activitate febrilă.

După ultimul recensământ, făcutu de biurotul de statistică din Sofia, numărul populațiunii Bulgariei se urcă la cifra de 2,007,919 suflete.

Dreptul limbilor în staturile cu naționalitate micșă.

Neauđitá, ca și vocea predicatorului în pustia, răsuna în sgomotoasă și sélbatică luptă pentru egala îndreptărire a limbilor ori-ce admonițiune serioasă la o înțelegere nepasionată a naționalităților. Doctrinile eronate, înălțate la dogme de către apostolii naționali, cumcă egala îndreptărire a limbilor deosebitelor naționalități în interiorul unui stat mare ar trebui să periclitese unitatea întregului stat, s'eu cumcă recunoscerea preponderanței faptice a unei mari limbi culturale în întregitatea statului ar însemnă umilirea și suprimarea naționalităților mai puțin dezvoltate, au înlocuit conștiința națională cu o presumpțiune națională. Și această presumpțiune adăpată cu ură și cu animosități, a efectuit cu noroc, ca partidele litigante, asemenea țeranilor iubitori de procese, pentru o delniță de pămîntu naționalu își aruncă totă averea constatătoare din succese liberale în gura reacțiunii. Fiecare victoriă nouă a partidei naționale în Austria este identică cu o derută a libertății. Asta este unu faptu, alu cărui adevăr rușinatoru Germanii îl pot denegá totu așa de puțin ca Slavii. Noi într'adevăr nu scim, ce jertfe ar mai puté aduce popórele Austriei molochului naționalu, spre a câștigá în drepturile naționale, ceea ce dau pradă în cele civile. Óre într'adevăr nu există pentru unitatea statului nici o garanție mai sigură afară de unitatea limbei, și este óre limba până într'atáta unu scopu egoisticu politicu s'eu naționalu, încátu să trebuie a-i să subordina toate celelalte interese practice și ideale ale statului? La partidele noastre naționale, firesce n'avem să căutăm răspunsul la această întrebare, căci nici una dintr'esele n'a făcutu vreodată încercarea, de a deslegá cestiunea limbilor în sensul „dreptului“; ba, ce e mai multu, fiecare din aceste partide a declarat în timpul preponderanței sale parlamentare o astfel de soluțiune de unu lucrú imposibilu. Câtu de eronată este o astfel de intuițiune (vedere) și cum legislațiunea în alte staturile cu limbi micșe a sciut să învingă cu succesu acele dificultăți nedisolubile la părere în favorul totalității și spre mulțamirea singuraticelor naționalități, această a documentat-o deja până la evidență Dr. Adolf Fischhof într'unu șir de articuli, pe cari noi i-am publicat la acestu locu mai acum anul. De atunci încóce bérânelu patriotu, năsuind neconținut spre a servi salutei patriei, și-a continuat cercetările sale pe tărîmul cestiunii limbilor cu zel neobosit și ca rezultat alu acelora ne-a pus la dispozițiune unu material bogat și prețios, care oferă unu prospectu clar și aprópe epuizabilu (estorsu) alu drepturi-

loru limbilor în cele mai însemnate staturile civilizate din lume cu limbi micșe.

Ne mărginim deocamdată a dá publicității acestu materialu compus din rapórt autentic de la cele mai înalte autorități administrative, dela literati renumiți, dela politici eminenti și în fine din legile relative la drepturile limbilor ale respectivelor staturile într'o paragonare (conspectu) sinoptică, spre a aréta cetitorilor noștri mai întăiu, de câtă considerațiune se bucură în aceste țeri limbile diverselor populațiuni pe tărîmulu justiției, administrațiunii, instrucțiunii și în celelalte ramuri ale vieții publice, și cum s'a dezvoltat această relațiune limbicá a acestor naționalități între sine și față de stat și cum se dezvoltă încă mereu.

I. India orientála.*)

Incepem șirul espunerilor acestora cu raportul asupra relațiilor dreptului limbilor în India britanică, cea mai poliglótă din țeri, cari avem a le cuprinde în cercul privirilor noastre. Comunicatele autentice și fórte prețioase relative la considerațiunea deosebitelor limbi în India orientála, precum și cele ce voru urmá mai târziu relative la praca respectivă în Canada și în Colonia dela Capule-a dobîndit Dr. Fischhof prin intervențiunea consulului generalu, Dr. de Scherzer, o unui amic alu s'eu, care în calitatea sa de conducătoru alu afacerilor comerciale pe lângă ambasada austriacă din Londra, prin strînsale relațiuni cu cei mai eminenti bărbați de stat ai Angliei, a fostu în plăcuta pozițiune de a obține informațiunile recerute dela locul competentu, adică dela „oficiul indicu“ și „alu esternelor.“

Aducem aci raportul oficiului indicu în traducere fidelă verbală:

„India Office, S. W., 28 Octobru 1882.

Domnule!

Referindu-mé la scrisóre D-Vóstre dela 7 ale lunei acesteia, regretu, că mi e imposibilu a răspunde strictu la întrebările, ce mi-ați pus (**). Cu toate acestea D-Vóstră veți aflá, speru eu, în espunerea următoare a pracei, ce domnesce în genere în India britanică în afacerile oficiale și de educațiune, informațiunea, ce o căutați și care informațiune în esență o puteți privi de corectă. În cele trei capitale: Calcuta, Madrasu și Bombay se întrebunțeză în genere limba anglesă la curțile judecătorești (tribunalele) mai înalte și chiar și la cele supreme (va să dăcă la tribunalele de instanța a doua și a treia). La aceste tribunale și în administrațiunea politică se face reprezentarea (pledoarea) atât orală cât și în scris în limba anglesă. La ascultarea martorilor indigeni și la cetirea documentelor scrise într'una din limbile țerei li se dau judecătorilor drago-man (interpreti) și traducători***). În celelalte părți ale Indiei însé se întrebunțeză atât în oficiile judecătorești cât și în cele administrative limba respectivei provincie***). Astfel se întrebunțeză în Bengalia limba bengalică; în Behar și în provinciile nordvestice limba Urduilor și a Hindilor și în Madrasu cea telugaică și tamilică; și limba oficială schimbă în conformitate cu dialectul precumpenitoru în provincie. Autoritățile respective au dreptul de a declará, care limbă din patriă este a se întrebunțá în afacerile judecătorești. Amploiații, cari vorbesc anglesesce (fie Anglesi s'eu indigeni indici) se pot folosi de limba anglesă la compunerea sentințelor lor etc.; ei însé trebuie

* India orientála cuprinde, afară de staturile vasaletice și de ea, în cele douăspre-dece presedențe și provincii ale sale, unu areal, care e aprópe de cinc ori mai mare decâtu alu Austro-Ungariei, și are o populațiune aprópe de două sute de milioane, prin urmare aprópe de șese-ori mai mare decâtu a monarchiei noastre întregi și se compune din numeroase seminții poliglote.

** Acestu pasagi se referă la unu cuestionariu, ce Dr. Fischhof l'a adresat către Dr. de Scherzer, érá acesta l'a transmis oficiului indicu.

*** Va să dăcă nu ca la noi în Ungaria și bună-óra ca la judecătoria de cercu din Brașov, unde judele acum de curédu provocă pe unu martor să subscrie protocolu conceputu, după spusele martorelui în limba germană, în limba maghiară, care respectivul martor nu o scie. Și fiindu că martorul refusă a subscrie, dăse răsítu către dînsul: „Voiu pune să se facă o traducere pe speșele D-Tale și, de nu vei vré să plătesci, te voiu pedepsi.“ — Red.

tuască alegerea de câte doi delegați la conferința generală a partidei noastre, carea se va convoca în curând aici la Sibiu.

Alegerea se poate efectua deodată cu organizarea partidei în conferințele indicate prin apelul nostru ddto. 10 Februarie a. e., sau pre unde organizarea a urmat deja prin conferințe ulterioare ținându-se în fiecare cerc electoral.

Alesul de delegat poate fi ori-care alegător român aderent la partida noastră, și decât acela nu locuiește în cercurile electorale. Este de dorit însă, ca să se numească atar candidați, despre cari se poate presupune cu siguranță, că le va fi îndemână a se și prezenta la timpul său în conferință. Dacă Vă lipsesc acolo atar indivizi, ori din contră, decât se află aderenți ai partidei noastre, cari ar dori a participa la conferință, der nu au loc în cercurile electorale din acel comitat: Vă rugăm a ne notifica această cu posibilă urgență, spre a prevedea de aici cele de lipsă în una sau alta direcțiune.

Pentru acreditarea delegaților Vă punem la dispozițiune blanchetele de litere credenționale alăturate sub % însemnându, că în șirul menit pentru numele delegatului e de a se induce și pozițiunea lui socială și domiciliul. Despre rezultatul alegerii Vă rugăm a ne încredința imediat după efectuare spre ținerea în evidență aici.

Primiți espresiuena distinsiei noastre stime.

Sibiu, 12/24 Martie 1884.

Comitetul electoral permanent al partidei naționale române.

A. Trombitașu,
secretariu.

Parteniu Cosma,
președinte.

Adunarea alegătorilor români din comitatul Turda-Arieșu.

(Telegrama „Gazetei Trans.“ primită după încheierea numărului de Duminecă.)

Turda 29 Martie. Alegătorii români din trei cercuri electorale întrunite în conferința de astăzi au primit cu mare entuziasm în unanimitate programa partidei naționale stabilită la 1881, au ales comitetul central executiv, subcomitete și pentru trei cercuri membrii la conferința viitoare, ce se va ține în Sibiu. Clubul.

Domnule Redactor!

Eriți-am trimis o telegramă, der ca se fi pe deplin informat despre conferința noastră și mai însemnă următoarele:

Te pot asigura, că ziua de ieri a fost o zi de bucurie pentru noi. Clerul ca tot-deuna, așa și astădată, a fost foarte bine reprezentat; peste 50 preoți, învățători cu 4 protopopi în frunte din 3 cercuri electorale — la 60 alegători civili fruntași din toate părțile — avocați, meseriași și țărani au participat la conferința de ieri. — Insufletirea pentru programa partidei naționale stabilită la 1881 în conferința din Sibiu, a fost la culme.

De 20 de ani am asistat la multe întruniri românești, dar conferința de ieri le-a întrecut pe toate, încât privește insufletirea și entuziasmul, cu care au îmbrățosat programa partidei naționale.

Strânse și compacte au fost șirurile partidei noastre, ca și când s'ar apropiat o vijeliă, în contra căreia au se lupte umăr la umăr în cea mai mare concordanță și solidaritate. Românii ca națiune nu vor abdice de bună voie de drepturile, ce le compet și pe care le reclamă neîntrerupt, nu vor capitula cu rușine, ci vor continua cu dignitate și rezoluțiune lupta pentru câștigarea drepturilor răpitate, firmi în speranța, că și pentru ei va răsări cât mai curând soarele dreptății.

Acestea și alte cuvinte pline de bărbăție rostite de către unii oratori au electrisat într-o adunare, care a și primit cu bucurie și în unanimitate rezoluțiunea cuprinsă în protocolul alăturat.

Suntem veseli și fericiți a vă spune că nu s'a audiat o singură voce, care se intenționeze schimbarea programei naționale sau să tulbure cât de puțin concordanța între frații adunați ieri.

O națiune conșc de drepturile sale nu își poate denega trecutul nici compromite viitorul, cu atât mai puțin se poate face sclava stăpânilor țilei.

Drepturile unui popor răpitate prin forță, prin luptă continuă se pot recăștiga; der drep-

turile, la care un popor abdice de bună voie, rămân pierdute pentru totdeauna și pierderea lor e justificată prin „volenti non fit iniuria.“

Alăturat îți trimit și un extract din protocolul conferinței. Ală D-tale

Turda 30 Martie 1884.

Cu totă stima
Dr. Rațiu.

Extract din protocolul conferinței alegătorilor români ținute la 29 Martie 1884.

Propunere.

Alegătorii români din comitatul Turda-Arieșu pe baza programei universalității partidei naționale române din Transilvania, Ungaria și Banat, care s'a stabilit în conferința generală dela 12—14 Maiu 1881 — se organizează pentru noul period electoral parlamentar, ce se apropia, spre a precede solidar în cesțiunea alegerilor dietale iminente și spre susținerea programei sale naționale.

Spre executarea acestei programe alegătorii români din comitatul Turda-Arieșu esmit un comitet central de 12 membri din gremiul său pentru întreg comitatul cu reședința în Torda și în fiecare cerc electoral câte un subcomitet de câte 6 membri cu reședința, unde vor decide ele — care comitet central și subcomitete vor stăru cu toate puterile morale și vor usă de toate mijlocele permise prin legile esistente spre realizarea programei partidei naționale.

Pentru conferința generală ce se va ține în Sibiu s'au ales prin aclamațiune: 1. Din cercul electoral al Turdei: D-nii Georgiu Bariciu și Dr. Ioane Rațiu; 2. Din cercul electoral al Vințului de sus: D-nii Ioan Molnar și Petru Iacobescu; 3. Din cercul electoral M.-Ludoșu: D-nii Nicolau Solomonu protopop, Nicolau Tamasiu parochu.

Conferința electorală a Românilor din comitatul Aradului.

În Arad s'au întrunit Românii și au hotărât a convoca o conferință a alegătorilor cu următorii apel:

On. Domnule . . . în . . .

Țera se află în fața alegerilor de deputați dietali. În curând cetățenii vor fi chemați să se pronunțe prin votul lor asupra situațiunei politice și asupra destinelor sale, și să useze astfel de cel mai frumos și mai sântu drept cetățenesc. În deosebire poporul și alegătorii români sunt chemați să se manifeste credințele lor politice, să afirme de nou și puternic esistența sa, și să reclame prin votul său dreptate, egalitate și frățietate, pentru toți de o potrivă spre binele comun și fericirea patriei noastre comune.

Spre acest scop este mai pre sus de toate lipsa de înțelegere și consolidarea tuturor celor de un principiu și de o credință, — deci în vederea acestei trebuințe și în urma învătării venite delă comitetul electoral permanent al partidei naționale române din Sibiu, pentru a hotărâ asupra atitudinii noastre față de alegerile de deputați dietali, subsemnații prin această convocăm și Vă invităm împreună cu toți soții de un principiu la conferința electorală a Românilor din comitatul Aradului, ce se va ține aici în Arad în sala 1 Krispin (strada Deak Ferencz, domnescă Nr. 28) în 10 Aprilie calend. nou 1884 la 4 ore după amezădi, — recomandându-Vă totodată, ca până la hotărârea conferinței să nu luați nici un fel de angajament în cesțiunea alegerilor viitoare.

Primiți espresiuena deosebitei noastre stime!
Arad, 25 Martie st. n. 1884.

Ioane P. Desseanu,
Constantin Gurbanu,
Ignatiu Papp,
Aureliu Suci,
Romul Ciorogariu,
Georgiu Purcariu,
Davidu Nicora,
asesor referințe consist.
M. B. Stănescu,
advocat și membrul comit.
elect. perman. din Sibiu.
Georgiu Telescu,
Dr. Nicolau Oncu,

Dr. G. Vuia,
Atanasu Tuducescu,
Lazar Tescula,
Simeone P. Desseanu,
advocat.
Vasilie Mangra,
Nicolau Philimonu,
Dr. Ioan Papu,
Dr. Demetriu Magdu,
Terentiu Rațiu,
Teodoru Ceantea,
Ioan Beșiu,
Dr. Petru Pipoșiu.

Cronica evenimentelor politice.

Bugetul anului viitor 1884—85, votat de camera româna, prezintă un deficit de mai bine de două milioane. Comisiunea bugetară prezintase proiectul echilibrat, însă în urma discusiunilor din Camera, mai cu deosebire cu ocaziunea bugetului învățământului, însemnate a da se s'au făcut și echilibrul bugetar a fost distrus. Această stare de lucruri a fost supusă din nouo comisiunii bugetare, care — într'un șir de lungi ședințe — a căutat a restabili echilibrul și a prezintat camerei, cu ocaziunea legii echilibrării, un buget, care se inspire încredere, că nu va produce deficit. Două fiind mijlocele, prin cari se put ajunge la acest scop: urcarea veniturilor și scăderea cheltueleur, comisiunea p'amenduo le-a utilizat.

Ecă tabela veniturilor statului pe anul 1884—85, așa cum au fost stabilite de camera prin legea pentru echilibrare:

Contribuțiuni directe	24,930,000.—
„ indirecte	58,330,000.—
Veniturile ministerului agriculturii, comerțului și domenii	20,075,566.—
Veniturile ministerului lucrărilor publice	9,617,925.44
Venit. minist. de interne	4,830,000.—
Venit. minist. de finance	2,353,000.—
Venit. minist. de resbelu	783,000.—
Venit. minist. de externe	125,000.—
Venit. minist. cultelor și instrucțiunei	104,222.—
Venit. minist. de iustițiă	3,000.—
Diferite venituri	7,717,720.27
Totalul ven. anului 1884—85	128,869,433.71
Din escedentul exercițiului 1882—83 închis la 30 Septembrie 1883	1,400,000.—
Totalul ven. anului 1884—85	130,269,433.71

După reducerile ce le-a făcut camera la propunerea comisiunii bugetare pentru fiecare minister bugetul de cheltuel al anului viitor 1884—85, s'a ficsat la sumele următoare:

Datoria publică	50,130,063.87
Consiliul de ministri	62,960.—
Ministerul financelor	10,709,539.—
„ de resbelu	30,551,213.40
„ de iustițiă	4,739,918.—
„ de interne	9,896,802.73
„ de lucrări publice	4,418,024.50
„ de culte și instr.	12,772,839.—
„ de externe	1,593,573.99
„ agr., com. dom.	3,961,860.39
	128,836,794.88

Fondul pentru deschidere de credite suplimentare și extra-ordinare 1,432,638.83
130,269,433.71

Deci este echilibru.

Delegații diferitelor societăți germane din Bucuresci au ținut zilele trecute o întrunire în scopul d'a se consfătu asupra primirii, ce trebuie să facă principelui și principesei de coronă a Austro-Ungariei, care peste scurt timp vor vizita Bucurescii.

„Die Presse“ publică următoarea telegramă, ce i se trimite din Constantinopol, cu data de 24 Martie: „Vaporul român, ce poartă numele de „Românul“, încărcat cu munițiuni, a fost oprit în Dardanele. Ambasada română de aci cere liberarea lui.“

În numărul de Vineri 16 Martie am făcut cunoscută cetitorilor fœi noastre, că partidul conservator din România s'a împreunat cu partidul sincer-liberal, adoptându împreună numele de partidul liberal-conservator, în fruntea căruia se află d-nii Lascaru Catargiu și Gheorghe Vernescu. Deodată cu partidele eră foarte natural să se contopescă și organele lor: „Timpul“ și „Binele publicu“. Organul comun se numește „România“, și primul număr din această fœia a și apărut Duminecă în 18 ale lunii de față. Cele d'antăi două colone din noul diar sunt dedicate unui fel de programă sau manifestu, subscris de vre-o șese-deci dintre membrii partidelor întrunite. În această programă se arată punctul de punct, cari sunt schimbările, pe cari ar dori să le introducă în organismul statului noul partid liberal-conservativ. Etă cele mai de căpeteniă din aceste puncte:

„Vom lupta der pentru a combate spiritul centralizator al dictaturei ipocrite și absorbente de astăzi, pentru a asigura printr'o descentralizare reală

să fie pe deplin familiarizați cu limba patriei și să comunice într-una cu partidele. În ceea ce privește educațiunea, s'au făcut scóle prin toate localitățile și într-unele se predă istrucțiunea elementară în limba usitată în respectivul ținut. Însă în toate localitățile mai însemnate există scóle, în cari se învță limba englesă. Totu asemenea există colegii, deși în număr mai mic, în cari se câștigă o cultură mai înaltă, care se pôte asemăna cu aceea, ce se câștigă în scólele înalte și în colegiile englesesci. Afară de acestea mai este un număr considerabil de colegii, în cari se cultivă și se învță cu deosebire limbile orientale. De clasa această se țin așa numitele Midrassi*) și colegiile sanscrite mahomedane, și scólele dintre cari un număr considerabil capătă ajutor și încurajare din partea regimului. Usul limbilor pământene a fost totudeauna încurajat și sprijinit din partea guvernului britanic, și în această privință niciodată nu s'a făcut agitațiune în populațiunea indigenă. Dără există în India numeroase reuniuni formate de indigeni cu tendința expresă, de a promovă interesele indigenilor, și așa se întemplă, că dorințe, cari stau în legătură cu istrucțiunea și cu propagarea educațiunii la autochtoni, se aștern une-ori guvernului de cătră aceste reuniuni. În India se pot prezentă (așterne) suplicile și memoriale séu în limba oficială a provinciei séu în cea englesă. În pracsă însă se primesc și se consideră astfel de documente în ori-ce limbă ar fi compuse. (Petitions and memorials may be in India presented in the official language of the province or in English. But practically such documents are always received and attended to in whatever language they may be written.)

Am onorea etc."

(Va urmă.)

Diverse.

(Intruniri literare.) În intrunirea literară de mâne (Joi 22 Martiu) d-lu Dr. N. Popu va vorbi mai de parte din Istoria Românilor; d-lu Ionu Socaci va tractă un material din economia națională, érá d-șora Elena Perșenariu va ceti legenda rânduiciei de V. Alecsandri.

Clușiu 27 Martie 1884.

Acei p. o. Domni, cărora li s'au trâmisi liste pentru colectarea maritimă oferte, în favorul concertului, care s'a arangiat în 1 Martie a. c. de societatea de lectură „Iulia“ a junimei române dela universitatea reg. din Clușiu — sunt rogați să binevoiescă a retrămite colectele — la adresa subscrisului președinte, până în 8 Aprilie a. c., pentru ca să se pôtă dá și publică rațiociniul acelu concertu.

Președintele:
Nestor Vărăreanu,
juristă.

Secretariul:
Aug. Chețianu,
juristă.

*) Scólele numite „Midrassi“ sunt scóle înalte, adecă universități, teologice mahomedane, în cari se învță și filosofă și sciințe naturale. — Fi-va ore cu puțință, ca Ungurii noștri să calce cându-va în urmele Anglesilor și să facă și ei cu naționalitățile aceea, ce fac Anglesii cu conaționalii acestora din imperiul britanic? — Red.

Cursul la bursa de Viena

din 1 Aprilie st. n. 1884.

Rentă de aur ungară 6%, 121.75. Rentă de aur 4%, 91.80. Rentă de hărthă 5%, 88.60. Imprumutul căilor ferate ungare 141.25. Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ung. (I-a emisiune) 96.10. do (II-a emisiune) 117.50. do (III-a emisiune) 100.75. Bonuri rurale ungare 100.75. Bonuri cu cl. de sortare 100.—. Bonuri rurale Banat-Timiș 100.25. Bonuri cu cl. de sortare 100.—. Bonuri rurale transilvane 100.—. Bonuri croato-slavone 100.—. Despăgubire p. dijma de vină ung. 97.75. Imprumutul cu premiu ung. 116.75. Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului 114.40. Rentă de hărthă austriacă 79.95. Rentă de arg. austr. 81.15. Rentă de aur austr. 101.55. Losurile din 1860 136.75. Acțiunile băncii austro-ungare 845.—. Act. băncii de credită ungare 320.25. Act. băncii de credită austriace 326.10. Argintulu — Galbină împărătesc 5.68. Napoleon-d'orr 9.61. Mărci 100 imp. germ. 59.25 Londra 10 £ sterlinge 121.30.

Bursa de Bucoresci.

Cota oficială dela 17 Martie v. 1884.

Renta română (5%)	Cump. 93 1/2	vënd. 94
Renta rom. amort. (5%)	" 95 1/5	" 96
" convert. (6%)	" 98 1/2	" 99
Impr. oraș. Buc. (20 l.)	" 32	" 33
Credit fonc. ruralu (7%)	" 104 3/8	" —
" " " (5%)	" 92 3/4	" —
" " urbanu (7%)	" 101 1/4	" 102 1/4
" " " (6%)	" 98	" 98 1/4
" " " (5%)	" 88 7/8	" 89
Banca națională a României	" 1430	" —
Ac. de asig. Dacia-Rom	" 378	" —
" " Națională	" 264	" —
Aur	" 3 3/4	" —
Bancnote austriace contra aur	" 2.09	" 2.10

Cercul Th. Sidoli

dela Pórta Vămii.

Astăzi Mercuri în 2 Aprilie st. n. 1884,

Cassa se deschide la 6 1/2 ore. Inceputulu la 7 1/2 ore séra.

Representația de onore

în beneficiul renumitului rege alu focului și alu armelor

Dr. Waahr Weell

în producțiunile sale non plus ultra înghițându săbii, feră roșită în foc; oleiu fierbinte. Debutulu renumitului clown nou angajat MISTER HARISON.

La finea reprezentației:

Venătorea de cerbi englesă

executată de totă societatea cu 20 de cai. Tablou finalu la lumină bengalică.

Roga pe onor. publicu se mă viziteze în numără câtă mai mare
Waahr Weell.

Mâne Joi în 3 Aprilie 1884.

Representația de onore

în beneficiul clownului, care a fost 25 de ani la Directorulu Sidoli

d. Giuseppe Volta.

Cu totă stima

Th. Sidoli, directorul.

Nr. 124.—1884.

3—3

Publicațiune.

Din partea comunității Telciu întabulate în comitatulu Bistrița-Nasăud prin această se aduce la cunoscința publică, cumcă din proprietatea ei înscrisă în protocolulu funduaru Nr. 1 a comunei Telciu din pădurea de molidu, numită în dosulu Strimbei, se va vinde pe calea licitațiunii publice unu teren de pădure de 1701 jughere 756° □ spre tăiere, respective spre folosire pe timp de 17 ani.

Terminulu de licitațiune se defige pe 20 Maiu 1884 la 10 ore a. m. la casa comunității Telciu. — Prețulu strigării se statorcesce per jugheru cu 15 fl. séu pentru totu terenulu de vëndare cu 25.522 fl. v. a. Oferte scripturistice nu se primesc. Fiecare licitantu e obligat a depune ca vadiu suma de 5000 fl. v. a. în bani gata și totu unadată prin documente demne de încredere și valide a-și documentă starea averei și purtarea sa morală.

Vadiulu cumpărătorulu se reține și se compută în rata din urmă a prețulu de cumpărare, avëndu cumpărătorulu afară de aceea a se mai obligă, că va depune îndată după finirea licitațiunii în bani gata tangentele din prețulu cumpărării plătilu la 1 Ianuaru și 1 Aprilie 1884 cu 1250 fl. v. a. precum și spre acoperirea speselor cauzate cu pregătirea planurilor de economisare referitoare la această vëndare de pădure a mai depune încă 3600 fl. v. a.; care sumă din urmă însă nici se va compută în prețulu cumpărării și nici se va mai replăti cumpărătorulu.

Celelalte condițiuni referitoare la această licitațiune se pot vedé ori și cându la subscrisulu oficiu comunalu.

Dela oficiulu comunei

Telciu în 20 Martiu 1884.

Nestor Ganea,
notar.

Ionu V. Pupeze,
primariu.

Spre sciință!

Subscrisulu aducé prin această la cunoscința onoratulu publicu, că am luat în antrepră exploatarea cunoscutelor ape minerale dela Elepatac. Acastă exploatare va începe dela 1 Aprilie viitoru. Dela această dată începându, aceste escelente ape vor începe a fi manipulate într-un chip rațional cu totul deosebit de celu trebuințat până aci. Intrebuințarea de sticle ad hoc, solide și de colóre verde închisă face în viitoru posibilă transportarea acestor ape la distanțele cele mai mari, fără a li alteră întru nimica constituțiunea chimică: a felu, că ele vor puté fi întrebuințate ca apă de cură întocmai ca la isvorulu lor. Pentru evită ori ce fraudă imi permitu a face atențiune pe on. publicu, că sticlele mele de colóre verde închisă sunt de unu litru; pe dopu au inscripțiunea: „Neuriehrer S.“, pe periferia capetului de pe dopu: „Elópatak, N. S.“ și în fundu: „Elópatak. Neuriehrer.“

Cu vinderea apei minerale dela Elepatac atățu în detail câtu și en gros, am însarcinat pe d-lu A. Kassik, Strada căldărariloru Nr. 520, care e deobligat de a îngrijí de transportulu în lați franco, respective în schimb embalagiului.

Prețulu unei lați à 50 sticle cu lada și sticle cu totu, 8 fl. — prețulu unei lați cu sticle 4 fl. 20 cr. — prețulu unei sticle apă cu înapoierea sticlei 6 cr. v. a.

Elepatac în 1884.

7—20

Cu totă stima

Neuriehrer S.

La pórta Vămii lângă Cirou

este espusu

un mare panopticum

Panoramă și muséu anatomice

pentru onor. publicu visitatoru.

În panopticum se pot vedé persoane renumite prin fapte bune și făimose prin fapte rele, sunt puse în mișcare de obsce cu mecanismulu și mai artificialu așa, că omulu crede a le vedé vieti înaintea sa.

Muséulu anatomicu cu preparatele sale științifice este un mare și celu mai bogatu alu timpulu nou. Deosebi atragemu atențiunea asupra unei VENUS se pôte desface în 80 de bucăți pe lângă explicatiunile științifice.

Intrarea în panopticum și panoramă 20 cr. muséulu anatomicu 10 cr., pe lângă care se mai pētă și unu catalogu românesc.

Deorece acestu muséu va fi espusu aici în în șovă scurtă timpu numai, se rógă, ca onor. publicu să viziteze în numără câtă mai mare

C. Herme

Juliu Biró

recomandă onor. publicu **depositulu séu ghete de dame și bărbați** bogat și asortat, cu fabricate din întru și din străinătate, și gură onoraților muserii pe lângă unu serviu promptu cu prețuri eftine articolele cele solide. Totodată se află în magazinulu séu **lării de bărbați și de copii** de fasonu celu mai modernu cu prețurile cele mai eftine.

Depositulu, Strada Vămei Nr. 1, casa lui Schmidt.

3—4

Numere complete dela începutu anulu se mai află.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu

Tipografia: Ioan Gótt și fiu Henricu.